

Lausunto

06.08.2020

Asia: VN/501/2020

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Muu

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

Ei kantaa

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

Ei kantaa

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Ei kantaa

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Ei kantaa

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Ei kantaa

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Ei kantaa

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

-

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Ei kantaa

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatusta sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentyvä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: aterian-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

Ei kantaa

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Ei kantaa

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Ei kantaa

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

-

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Ei kantaa

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Monimuotoisen ja ikääntyneiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaavan asuinympäristön kehittäminen on kannatettava pyrkimys, joka tukee yhdenvertaisuutta ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. Se voi myös vähentää ympärivuorokautisen hoidon ja pitkäaikaisen sairaalahoidon tarvetta. Kotiin tuotavia palveluita tulee kehittää ja niiden saatavuutta parantaa ottamalla huomioon myös muun muassa saattohoidon toteuttamista koskevat seikat.

Ikääntyneiden palveluja suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että jo nyt palveluntuottajilla on vaikeuksia huolehtia siitä, että alalla ei ole riittävästi osaavaa henkilökuntaa. Työntekijävoiman turvaaminen edellyttää huolellista palveluiden suunnittelua ja hyvää johtamista.

Ikääntyneiden hyvinvointineuvonta on kannatettava konkreettinen toimenpide. Ennaltaehkäisyyn panostaminen ja toimintakykyä ylläpitävien konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu on tärkeää, sillä monipuolisella elämäntapaohjelmalla voidaan vaikuttaa koettuun elämänlatuun, ylläpitää toimintakykyä ja siirtää kroonisten sairauksien oireiden ilmaantumista. Ennaltaehkäisyä lisäämällä voidaan osaltaan huolehtia siitä, ettei väestön hoito- ja palvelutarve kasva merkittävästi.

Ikääntyneiden palveluihin kohdistuvaa valvontaa tulee tehostaa, valvonnan tapoja tulee selkeyttää ja niistä on tehtävä yhdenmukaisia. Valvontaa voidaan tehostaa ja sen vaikuttavuutta lisätä yhdistämällä siihen riittävät sanktiot. Asiakkaiden, omaisten ja henkilökunnan kokemasta tyytyväisyydestä on tehtävä toimintaa ohjaava tekijä, jonka avulla arvioidaan hoidon ja hoivan riittävyttä sekä laatua. Laatua tulee arvioida kansallisesti yhtenäisellä laatu- ja palvelujen arviointijärjestelmällä, jotta palvelujen laadusta saadaan vertailukelpoista tietoa.

Tehostetun palveluasumisen yksiköille olisi lainsäädännön avulla tarpeen antaa lupa ylläpitää rajattua lääkevarastoa asukkaiden äkillistä lääkitystarvetta varten. Tämä tulisi palvella muun muassa palliatiiviseen hoitoon liittyviä tarpeita sekä akuutin, lääkityksellä asumisyksiköissä hoidettavissa olevan sairastumisen tarpeita. Rajatun lääkevaraston varassa voidaan mahdollisesti vähentää muun muassa ikääntyneitä kuormittavia siirtoja hoitoyksiköstä toiseen.

Miettinen Maija

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE